ORĘDOWNIK URZĘDOWY
MIASTA BYDGOSZCZY

Redakcja i Administracja:
Magistrat miasta Bydgoszczy ratusz pokój 15
Czynna codziennie od 8-mej do 3-ciej po poł.
Za redakcję odpowiada radca Tytus Podoski.

Prenumerata: miesięcznie 50 groszy.

Ogłoszenia:
Wiersz szerokości 66 mm 20 groszy. Przy powtarzającem się ogłoszeniu udzielamy rabatu

Nakładem: Magistratu Miasta Bydgoszczy.
Drukiem Drukarni Bydgoskiej S. A. (Dz. Bydg.)

№ 11. | **Bydgoszcz, środa, dnia 15 czerwca 1927 r.** | **Rok XLIV.**

Treść numeru 11:

Nr. 149. Okólnik Ministerstwa Skarbu w sprawie wierzytelności „Landschafty" w Kwidzyniu.
Nr. 150. Wojewódzki clearing pracy Nr. 14.
Nr. 151. Wojewódzki clearing pracy Nr. 15.
Nr. 152. Komunikat dot. zaciągu ochotniczego do marynarki Wojennej.
Nr. 153. Obwieszczenie Miejskiego Urzędu Policyjnego dot. przewożenia rzeczy płynnych, wydzielających kurz, lub rozsypujących się.
Nr. 154. Odezwa dot. ochrony ogrodów miejskich.
Nr. 155. Odezwa Prezydenta miasta w sprawie przesyłania listów anonimowych.
Nr. 156. Ogłoszenie Państw. Urzędu Pośrednictwa Pracy w Bydgoszczy.
Nr. 157. Sprawozdanie z działalności Kuchni Ludowej od 1 grudnia 1926 r. do 20-go kwietnia 1927 r.
Nr. 158. Komunikat Muzeum Miejskiego.
Nr. 159. Przybłąkany pies.
Nr. 160. Przedmioty znalezione.
Nr. 161. Przybłąkany pies.
Nr. 162. Wyciąg ze statystyki ruchu ludności miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1923 r.
Nr. 163. Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy w miesiącu maju 1923 r.
Nr. 164. Srawozdanie Prezydenta miasta ze stanu i działalności Zarządu miasta Bydgoszczy za rok 1925 (dalszy ciąg).

149.

Odpis.

Ministerstwo Skarbu.
Nr. 560/22/DL/27.

Warszawa, dnia 13 maja 1927 r.

Do

Pana Wojewody

w Poznaniu.

W sprawie wierzytelności
Landschafty w Kwidzyniu.

Zapoznawszy się z pismem Józefa Czapiewskiego z daty Osowo, 22. IV. br., skierowanem do Państwowego Banku Rolnego w Poznaniu, w sprawie spłaty długu, zaciągniętego w Landschafcie kwidzyńskiej, Ministerstwo Skarbu komunikuje, że sprawy majątku i długów korporacji prawa publicznego, których zakres działania przecięty został nową granicą, objęte są programem rokowań polsko-niemieckich i mają być uregulowane w drodze umowy międzypaństwowej.

Rokowania w tych sprawach mają się rozpocząć po 20 maja br. w Berlinie.

Z tego powodu wszelkich spłat, długów, zabezpieczonych hipotecznie po stronie polskiej na rzecz Dyrekcji kwidzyńskiej przed uregulowaniem tych spraw w drodze umowy, należałoby zakazać, a dłużnicy niestosujący się do tego, mogą być narażeni na to, że spłaty te nie będą uznane za ważne.

podpis

Dyrektor Departamentu.

Otrzymują:

Ministerstwo Reform Rolnych.
Pan Wojewoda w Poznaniu.
Pan Wojewoda Pomorski w Toruniu.
Państwowy Bank Rolny w Poznaniu.

Wojewoda Poznański.
Licz. dz.: 13366/27. I.

Poznań, dnia 27 maja 1927 r.

Do

P. P. Starostów w Województwie Poznańskim oraz Prezydenta miasta Poznania, Bydgoszczy, Inowrocławia i Gniezna.

Powyższy odpis przesyłam do wiadomości z poleceniem opublikowania treści reskryptu Ministrestwa w sposób uznany przez Pana Starostę — Prezydenta.

Za Wojewodę:
(—) **Radoński,**
w z. Naczelnika Wydziału Administracyjnego.

150.

Odpis.

Wojewoda Poznański.
L. dz. 5093/27 I.

Poznań, dnia 20 maja 1927 r.

Wojewódzki clearing pracy nr. 14.

Wolne miejsca: W Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy i Ekspozyturach.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 2 sługi na wieś, 2 parobków do gospod., 1 modelarz, 3 organmistrzów na instrumenty dęte, 2 specjalistów na ozdoby choinkowe.

Wolne miejsca dla terminatorów.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 1 uczeń malarski, 3 uczni ślusarskich.

Poszukują pracy: W Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy i ich Ekspozyturach.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 80 ślusarzy, 29 kowali, 11 monterów, 4 blacharzy, 12 palaczy, 4 mechaników, 3 tokarzy, 3 elektr.-monter., 8 szoferów, 5 formiarzy, 1 kotlarz, 3 maszynistów, 2 topniarzy, 26 murarzy, 12 cieśli, 10 dekarzy, 7 malarzy, 3 zdunów, 2 sztukatorów, 6 koszykarzy, 3 bednarzy, 25 stolarzy, 11 kołodziei, 13 siodlarzy, 5 tapicerów, 20 obuwników, 4 steperki, 28 krawców, 25 krawczyń, 7 drukarzy, 4 nakładaczki, 31 piekarzy, 3 cukierników, 11 rzeźników, 5 młynarzy, 1 mleczarz, 2 czapkarzy, 9 ogrodników, 18 ofic. rolnych, 53 biuralistów, 41 biuralistek, 92 handlowców, 18 ekspedjentek, 85 innych umysłowych, 15 stołowych, 12 sług żeńskich, 7 inw. wojen. c. p., 18 inw. wojen. l. p., 289 robotnic, 1293 robotników niewykw.

Za Wojewodę:
(—) **Jaworski,**
w z. Naczelnika Wydziału Pracy i Opieki Społ.

151.

Odpis.

Wojewoda Poznański.
L. dz. 5473/27. V.

Poznań, dnia 31 maja 1927 r.

Wojewódzki clearing pracy nr. 15.

Wolne miejsca: W Państwowych Urzędach i Ekspozyturach.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 3 organmistrzów na instrumenty dęte, 2 specjalistów na ozdoby choinkowe, 1 modelarz, 2 sługi żeńskie na wieś.

Wolne miejsca dla terminatorów.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 1 uczeń malarski.

Poszukują pracy: W Państwowych Urzędach Pośrednictwa Pracy i ich Ekspozyturach.

P. U. P. P. Bydgoszcz: 70 ślusarzy, 32 kowali, 9 palaczy, 1 zegarmistrz, 11 monterów, 6 blacharzy, 8 mechaników, 9 szoferów, 5 formiarzy, 6 tokarzy, 4 maszynistów, 3 topniarzy, 19 murarzy, 10 dekarzy, 6 tapicerów, 12 cieśli, 10 malarzy, 2 malarki, 6 poljerów, 3 zdunów, 1 kominiarz, 4 brukarzy, 7 strycharzy, 2 szachmistrzów, 5 pilarzy, 23 stolarzy, 7 kaszykarzy, 11 kołodzieji, 4 bednarzy, 19 czewców, 5 steperek, 9 siodlarzy, 2 przykrawaczy, 3 składaczy, 3 nakładaczki(26 piekarzy, 14 rzeźników, 4 cukierników, 2 browarzy, 3 młynarzy, 1 mleczarz, 22 krawców, 26 krawczyń, 4 czapników, 2 lakierników, 7 ogrodników, 1017 robotników niewykw., 270 robotnic, 16 gastronomików, 14 służby żeńskiej, 19 oficjal. rolnych, 2 nauczycieli, 4 nauczycielki, 11 techników, 65 biuralistów, 45 biuralistek, 91 handlowców, 15 ekspedjentek, 3 artystki, 86 innych umysł., 8 inw. wojen. c. p., 17 inw wojen. l. p.

Za Wojewodę:
(—) **Jaworski,**
w z. Naczelnika Wydziału Pracy i Opieki Społ.

152.

Zaciąg ochotniczy do Marynarki Wojennej.

Kierownictwo Marynarki Wojennej przy Ministerstwie Spraw Wojskowych w Warszawie zgłasza co następuje:

W terminie do dnia 1 lipca br. przyjmowani będą do Mar. Woj. ochotnicy, mężczyźni urodzeni w latach 1907, 1908 i 1909. Starszych albo młodszych przjmować się nie będzie.

Ochotnicy służą w Mar. Woj. 3 lata, z czego 2 lata przypada na obowiązkową służbę wojskową, do której każdy obywatel jest powołany, zaś rok na służbę nadterminową. Do służby nadterminowej należy się pisemnie zobowiązać odrazu przy wstąpieniu.

W ciągu 3-letn. okręsu służby w Mar. Woj. ochotnicy przechodzą najpierw wyszkolenie wojskowe (szkołę rekrutów) jak w wojsku lądowem, następnie szkoleni są w szkole specjalistów, aby w końcu pełnić służbę na okrętach morskich wojennych i rzecznych oraz formacjach lądowych, już jako specjaliści poszczególnych rodzajów służby np. jako artylerzyści, torpedyści, szernicy, sygnaliści, maszyniści, mo-

torzyści, palacze, nurkowie, radjotelegrafiści, elektrotechnicy itp.

Zdolniejszych specjalistów wysyła się do szkoły podoficerskiej, po ukończeniu której mogą pozostać w Mar. Woj. na stałe jako podoficerowie zawodowi.

Przez cały czas ochotnicy otrzymują żołd i dodatki według specjalnej tabeli, znacznie wyższej od tabeli dla poborowych.

Głównym warunkiem wstąpienia do Mar. Woj. jest dobra znajomość czytania, pisania i rachunków, w zakresie conajmniej 2 klas szkoły powszechnej ,posiadanie warunków fizycznych do służby w marynarce wojen. oraz pożądana znajomość rzemiosła.

Marynarka Wojenna potrzebuje jak najwięcej ochotników-fachowców, więc przedewszystkiem: ślusarzy, mechaników, monterów, szoferów, motorzystów i elektrotechników, następnie rybaków, flisaków i innych obeznanych z zawodami wodnemi, w końcu zaś kandydatów bez specjalnego zawodu, jak uczniów, praktykantów, pracowników umysłowych i handlowych, robotników, itp.

Kandydaci do Mar. Woj. powinni być zupełnie zdrowi i dobrze fizycznie rozwinięci, a w szczególności posiadać dobry wzrok.

Dokładne badanie lekarskie, według specjalnych przepisów dla Mar. Woj. (San. 16) odbywa się na komisji poborowej, podczas poboru.

Zaciąg ochotniczy do Mar. Woj. zostaje zamknięty dnia 1 lipca br., do tego więc czasu każdy, chcący wstąpić ochotniczo do Mar. Woj. powinien złożyć pisemne podanie do swojej P. K. U., która go poinformuje o dacie przeglądu lekarskiego, wyjaśni jakie dokumenty trzeba do podania dołączyć, wyznaczy mu dokładny termin wcielenia do Mar. Woj. (w październiku br.) oraz udzieli wszelkich innych informacji.

Bydgoszcz, dnia 4 czerwca 1927 r.

Za zgodność:

(—) **Nowacki,** porucznik.

153.

OBWIESZCZENIE.

Zwraca się uwagę na rozporządzenie policyjne z dnia 24. V. 22., ustęp 1b, § 18, ogłoszone w Orędowniku Miejskim nr. 9 z dnia 26. 8. 22., które mówi, że wozy używane do przewożenia rzeczy płynnych, dalej wydzielających kurz lub rozsypujących się, muszą być w ten sposób urządzone, by ich zawartość nie mogła się wylewać, wysypywać lub ulatniać w powietrze. Gruzy z budowli, rumowisk, miał i inne kurz wydzielające ładunki wolno przewozić tylko w stanie zwilżonym. Przedmioty wstręt wywołujące muszą być w czasie przewożenia nakryte, a wydające zaś odrażającą woń, mogą być przewożone tylko w szczelnie zamkniętych skrzyniach asenizacyjnych i tylko w nocy od godz. 23-ej do 5-ej rana.

Pozatem zwraca się uwagę na ustęp 3 § 63 tegoż rozporządzenia w myśl którego wszelkie zanieczyszczanie ulic, placów, promenad i plant przenoszeniem przedmiotów zaśmiecających jak: wióry, słoma itd. jakoteż wyrzucanie, wysypywanie lub wylewanie nieczystych płynów, śmieci, gruzów, kawałków szkła itp. jest surowo wzbronione. Zbiorowy wywóz śmieci, gruzów i innych odpadków dozwolony jest tylko na miejscu przeznaczonem jedynie na ten cel przez Magistrat na Ludwikowie obok cegielni.

Organa policyjne zostały odnośnie do powyższego poinformowane i podawać będą każde uchybienie bezwzględnie do ukarania.

Nieprzestrzeganie powyższego obwieszczenia pociąga za sobą ukaranie grzywną do 30,— zł, którą w razie niemożności zapłacenia zastąpi odpowiedni areszt, prócz ewentualnej cywilnej odpowiedzialności za straty.

Bydgoszcz, dnia 30 maja 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.

(—) Hańczewski.

154.

Ochraniajcie ogrody miejskie!

Tonące w zieleni drzew i krzewów parki i ogrody miejskie, rozwarłszy gościnne swe wrota, zapraszają nas mile czarem swej przyrody do wytchnienia w cieniu drzew i zapachu kwiatów.

Idąc i napawając się pełnym haustem z czystych i niczem nie zmąconych źródeł przyrody, pamiętajmy, że parki i ogrody miejskie to wspólna komuna, w której bezkarnie nie wolno nikomu szkody robić, a jeszcze mniej cośkolwiek sobie przywłaszczyć.

Niestety znalazły się i w tym roku jednostki nieuznające praw cudzej a raczej wspólnej własności — i tak w ogrodzie Kazimierza Wielkie-

go skradziono jedną palmę, 20 laków, mase bratków. Upraszam zaniechanie podobnych niekulturalnych zwyczajów, ostrzegając, że schwytanym przestępcom grozi surowa kara sądowa.

Równocześnie przypominam uprzejmie, że w ogrodach miejskich poumieszczano licznie kosze na papier, ogryzki i wszelkie śmiecie. Psy w parkach należy trzymać na smyczy.

L. dz. Ogr. 572/27.

Prezydent miasta:
(—) **dr. Śliwiński.**

155.

W ostatnim czasie mnożą się wypadki, że obywatelstwo zwraca się do mnie pismami anonimowemi z zażaleniem tak na urzędników magistrackich, jak i na swych współobywateli.

Szanownemu Obywatelstwu zwracam uwagę, że pozostawiam wszelkie pisma anonimowe bez załatwienia, a autorów obawiających się podpisać swoje nazwisko, zmuszony jestem uważać za denuncjantów.

Śliwiński,
prezydent miasta.

156.

OGŁOSZENIE.

Na mocy art. 1 Ustawy z dnia 10 czerwca 1924 r. o społecznem pośrednictwie pracy (Dz. Ust. Rz. P. P. Nr. 58 poz. 585) Pan Wojewoda pismem z dnia 26 kwietnia 1927 r. L. dz. 3 22/27 - V. upoważnił Oddział Szoferów Związku Robotników Przemysłu Metalowego, Chrześcijańskiego Zjednoczenia Zawodowego Rzeczypospolitej Polskiej w Bydgoszczy do wykonywania pośrednictwa pracy dla członków i osób postronnych z zachowaniem przepisów powołanej ustawy. Nadzór nad działalnością biura wykonuje Państwowy Urząd Pośrednictwa Pracy w Bydgoszczy.

Kierownik Urzędu Pośr. Pracy.
Tyborski.

Nr. 1798/27.

157.

Sprawozdanie
z działalności
KUCHNI LUDOWEJ
od 1 grudnia 1926 r. do 20 kwietnia 1927 r.

W okresie tym wydano:

W grudniu 1926 r. 59 520 obiadów gotowanych i 2 736 w naturaljach t. j. dziennie przeciętnie 2 008 obiadów.

W styczniu 1927 r. 91 950 obiadów gotowanych i 7 332 w naturaljach, t. j. dziennie przeciętnie 3 203 obiadów.

W lutym 1927 r. 101 268 obiadów gotowanych i 10 812 w naturaljach, t. j. dziennie przeciętnie 4 003 obiadów.

W marcu 1927 r. 110 550 obiadów gotowanych i 12 372 w naturaljach, t. j. dziennie przeciętnie 3 965 obiadów.

W kwietniu 1927 r. 61 218 obiadów gotowanych i 4 182 w naturaljach, t. j. dziennie przeciętnie 3 270 obiadów.

Razem wydano: 424 506 obiadów w stanie gotowanym i 37 434 obiadów w naturaljach.

Razem: 461.940 i do tego 218 625 funtów chleba.

Do obiadów spotrzebowano:

789 funt. mięsa, 7 646 f. odpadk. mięsn., 1 890 f. kości, 1 202 f. smalcu, 734 f. margaryny 100 f. kaszanki, 10 944 f. grochu, 8 590 f. kaszy, 7 070 f. penczaku, 1 033 f. fasoli, 68 f. kapusty w gł., 1 898 f. mąki psz., 4 545 f. płatków ows., 7 125 f. ryżu, 4 024 f. soli, 500 f. cebuli, 434 f. cukru, 181 396 f. ziemniaków, 27 740 f. brukwi, 9 130 f. marchwi, 400 f. buraków czerw., 28 f. korzeni.

W naturaljach wydano:

2 756 funt. grochu, 3 155 f. kaszy, 940 f. penczaku, 1 955 f. płatków ows., 1 375 f. ryżu, 16 f. cukru, 65 564 f. ziemniaków (w tem jest 388 880 f. dla bezrobotnych), 600 f. buraków czerw., 32 f. kapusty w gł. 150 f. kawy słod., 200 f. mąki żytn. 70 %, 8 f. owocu suszonego, 302 f. mąki pszennej, 67 f. fasoli, 25 f. makaronu, 476 f. soli, 1 001½ f. smalcu, 81 margaryny, 153 f. kaszanki, 50 sztuk śledzi, 20 p. cykorji, 21 f. mydła, 20 litr octu i 5 funt. musztardy.

Razem spotrzebowano do obiadów i wydano w naturaljach:

789 funt. mięsa, 7 646 f. odpadków mięsn., 1 890 f. kości, 2 203½ f. smalcu, 815 f. margaryny, 253 f. kaszanki, 13 700 f. grochu, 11 745 f. kaszy, 8 010 f. penczaku, 1 100 f. fasoli, 100 f. kapusty w głowach, 2 200 funtów mąki pszenne, 65 500 f. płatków owsianych, 8 500 f. ryżu, 4 500 f. soli, 200 f. mąki żytn. 70 %, 1 000 f. buraków czerw., 25 f. makaronu 28 f. korzeni, 50 sztuk śledzi, 20 litr. octu i 5 funt. musztardy, 7 mtr. drzewa, 921 ctr. węgla, 5 litrów nafty, 29 p. zapałek, 710 f. sody, 21 f. mydła, 150 f. kawy słod., 8 f. owocu susz., 20 p. cykorji, 500 f. cebuli, 450 f. cukru, 246 960 f. ziemniaków (w tem jest 38 880 f. dla bezrobotnych), 27 740 f. brukwi, 9 130 f. marchwi.

W Kuchni Ludowej gotowano:

W niedzielę, groch z mięsem i tłuszczem; w poniedziałek, kaszę z mięsem i tłuszczem; w wtorek, ryż z mięsem i tłuszczem; w środę groch z mięsem i tłuszczem; w czwartek, penczak z mięsem i tłuszczem; w piątek, płatki ows. z margaryną i cukrem; w sobotę, brukiew lub kartoflankę z mięsem i tłuszczem.

W Kuchni Ludowej zatrudniano jednego robotnika i sześć robotnic za wynagrodzeniem w myśl taryfy dla robotników i robotnic miej-

skich. Odpadki z Kuchni Ludowej od ziemniaków i brukwi wydano bezpłatnie do Sierocińca im. Henryka Dietza.

Na odległe przedmieścia jak Okole i Wilczak rozwożono obiady w kuchni polowej przez 16-ty pułk ułanów Wielkopolski bezpłatnie na zarządzenie p. generała Thommee.

Chleb dla Kuchni Ludowej dostarczał p. Apolinary Burzyński i to za dostarczenie 100 funtów mąki 70 % żytniej 120 funtów chleba. Pan Burzyński otrzymał 1.823,35 centnarów mąki i dostarczył 2.185,62 centnarów chleba i 200 funtów mąki żytniej 70 %.

Ofiar w naturaljach wpłynęło:

Od pp. rzeźników w wartości za	830,— zł.
Od firmy Konserw Mięsnych w wartości za	2.009,67 zł.
Od pp. kupców i przemysłowców w wartości za	661,— zł.
Od pp. ziemian w wartości za	2.164,— zł.
Razem	**4.664,67 zł.**

Ofiar pieniężnych wpłynęło:

Od p. Wojewody na Kuchnię Ludową	3.199,80 zł.
Od p. Wojewody na dożywianie bezrobotnych	11.235,90 zł.
Z powiatów	900,— zł.
Od obywatelstwa bydgoskiego	10.861,12 zł.
Razem	**26.196,91 zł.**
Z naturalji jak wyżej	4.664,67 zł.
Razem	**30.861,58 zł.**

Ogólne zestawienie dochodów i rozchodów.

Dochód:

1. Dochód w gotówce	26.196,91 zł.
2. Dochód przeliczony z ofiarowanych naturalji	4.664,67 zł.
Razem	**30.861,58 zł.**

Rozchód:

1. Rozchód	90.748,25 zł.
2. Rozchód w naturaljach jak w dochodzie	4.664,75 zł.
Razem	**95.413,— zł.**

Dochód:	30.861,58 zł.
Rozchód	95.413,— zł.
Niedobór:	**64.551,42 zł.**

158. **Muzeum Miejskie.**

Frekwencja w miesiącu maju:

Muzeum miejskie zwiedziły następujące szkoły:

62pułk piechoty Wlkp. 5 ofic i 166 żołnierzy =	171 ucz.
Seminarjum nauczycielskie	90 ucz.
Szkoła powszechna Jachcice	65 ucz.
„ „ Czajcze, pow. wyrzyski	61 ucz.
„ „ Sienkiewicza	55 ucz.
„ „ Czyżkówko	45 ucz.
„ „ Okole	32 ucz.
Szkoła Przemysłowa Dokształcająca	30 ucz.
Gimnazjum żeńskie humanistyczne	23 ucz.
Kurs nauczycielski	22 ucz.
Szkoła wydziałowa dla chłopców	21 ucz.
Gimnazjum Humanistyczne	16 ucz.
Gimnazjum męskie Chełmno	16 ucz.
Prywatne Gimnazjum żeńskie	13 ucz.
Razem:	**660 ucz.**

W miesiącu tym zwiedziło muzeum ogółem 970 osób.

Dary: Pan Ludwik Białkowski z Ruchorączka pod Więcborkiem ofiarował łódź klocową wydobytą w torfowisku na gruncie p. Augusta Steinkego.

Kazimierz i Henryk Kolańczyk, uczniowie z Gimnazjum Humanistycznego w Bydgoszczy łódź (mniejszą) znalezioną w bagnach leśniczówki Dąbrowa p. Bydgoski.

Dr. T. Dobrowolski,
dyrektor muzeum.

159. **Przybłąkany pies.**

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono przybłąkanego psa (owczarskiego).

Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 322, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 27 maja 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.
(—) Hańczewski.

Pl. I. 6269/27.

160. **Przedmioty znalezione.**

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono znalezione futro męskie oraz łańcuszek srebrny z medaljonikiem.

Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 28 maja 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.
(—) Hańczewski.

Pl. I. 6286/27 — 5887/27.

Przybłąkany pies.

W niżej podpisanym urzędzie zgłoszono przybłąkanego psa (nierasowego).

Prawo własności należy zgłosić w Miejskim Urzędzie Policyjnym, ul. Grodzka 32, pokój nr. 7.

Bydgoszcz, dnia 4 czerwca 1927 r.

Miejski Urząd Policyjny.
(—) Dr. Śliwiński,
prezydent miasta.

Pl. II. 6736/27.

Obliczenie zmiany kosztów utrzymania w Bydgoszczy

w miesiącu maju 1927 roku.

L. b.	ARTYKUŁY	Norma dzienna dla rodziny 4-osobowej	II poł. kwietnia		II poł. maja		Uwagi
			Cena za jednostkę	Koszt dzienny	Cena za jednostkę	Koszt dzienny	
			gr.	gr.	gr.	gr.	
1	Chleb żytni pytlowy	1,23 kg.	66.7	82 0	76,7	94 4	
2	Mąka pszenna	0.25 „	110,0	27,5	110,0	27.5	
3	Kasza jęczmienna	0 05 „	70,0	3.5	76,0	3 8	
4	Fasola	0,05 „	100 0	5,0	100 0	5 0	
5	Ryż	0,15 „	150 0	22.5	150 0	22,5	
6	Kartofle	1,5 „	20,0	30,0	22,0	33,0	
7	Mleko	0,75 ltr.	34.0	25 5	32 0	24.0	
8	Jaja	1,5 szt.	14 0	21,0	14,7	21,0	
9	Masło	0 065 kg.	600,0	39.0	540.0	35,1	
10	Słonina	0 1 „	3[illegible]0,0	32 0	340,0	34 0	
11	Kiełbasa	0,07 „	220 0	15 4	240,0	16,8	
12	Mięso wołowe	0,25 „	280,0	70,0	290.0	73 5	
13	Cukier	0,11 „	150.0	16.5	150.0	16.5	
14	Sól	0,1 „	36,0	3,6	36 0	3,6	
15	Herbata	0,01 „	3400,0	34,0	3600.0	36.0	
16	Kawa zbożowa	0,04 „	110.0	4,4	110,0	4.4	
	II.		—	431,9		451,1	+ 4,45%
17	Węgiel kamienny	4,65 kg.	6.0	27 9	5 8	27,0	
18	Drzewo	3 00 „	12,0	36.0	12 0	36 0	
19	Nafta	0.16 „	81,2	13 0	81 2	13 0	
	III.			76,9		76,0	— 1,17%
20	Mieszkanie miesięcznie	komorne zasadnicze	844,0	28,1	844 0	28,1	
21	„	świadczenia	200.0	6 7	200.0	6,7	
22	Woda dzienna	$^3/_4$ m^3	20,0	15.0	20,0	15,0	
	IV.			49,8		49.8	—
23	Mydło zwycz. dziennie	0,04	350 0	14 0	280.0	11,2	
24	Tramwaj dziennie	2 przejazdy	20 0	40.0	20,0	40,0	
25	Gazety	1 egzempl.	20,0	20 0	20,0	20,0	
26	Wpis szkolny	1 wpis rocz.	—	13,3	—	13,3	
27	Zeszyty szkolne dziennie	0,22 kaj.	20,0	4.4	20 0	4,4	
28	Fryzjer miesięcznie	1 strzyż.	150 0	5 0	150,0	5,0	
29	Teatr miesięcznie	2 bilety	195,0	13,0	195,0	13,0	
	V.			109.7		106,9	— 2,55%
30	Palto męskie ciepłe	1 na 6 lat	25.000,0	11,6	25.000,0	11 6	
31	Garnitur maryn. m.	1 na 5 lat	27.000.0	15 0	27.000.0	15,0	
32	Ubranie robocze	1 na 1 rok	7.500 0	20.8	7.500,0	20,8	
33	Palto kobiece	1 na 6 lat	25.000,0	11 6	25.000,0	11,6	
34	Suknia świąteczna	1 na 5 lat	12.000,0	6,7	12.000,0	6,7	
35	Ubranie kob. codzienne	1 na 1 rok	3.800,0	10,6	3.800,0	10 6	
36	Koszula męska	1 na 1 mies	750,0	25,[illegible]	750.0	25,0	
37	Kamasze męskie	3 na 1 rok	3.800,0	31,7	3.80[illegible],0	31 7	
38	Zelówki	3 na 1 rok	800,0	4,4	800 0	4.4	
		Rezultat:	—	137,4 805.7 +1,65%	—	137,4 821,2	+ **1,92** %

Bydgoszcz, dnia 31. maja 1927 r.

Urząd Statystyczny.

Wyciąg ze statystyki ruchu ludności cywilnej miasta Bydgoszczy od 1 stycznia 1923 r.

A. Ruch naturalny ludności cywilnej według dokumentów stanu cywilnego:

Rok kwartał i miesiąc	Małżeństw	Urodzeń: żywych	Urodzeń: martwych	Urodzeń: ogółem	Urodzeń: w tem nieślubne w procentach	Zgonów: ogółem	Zgonów: w tem niemowląt	Przyczyny śmierci: Dyfterja	Odra i szkarlatyna	Ospa	Grypa	Tyfus	Gruźlica płuc	Zapalenie płuc	Rak	Choroby organów oddechowych	Organiczne cierp. serca, Udar serca	Udar mózgu	Wrodzona słabość do życia	Kurcze	Katar żołądka i kiszek	Zapalenie ślepej kiszki	Zapalenie nerek	Choroby porodu	Słabość, starość	Nieszczęśliwe wypadki	Morderstwo, zabójstwo stracenie	Samobójstwo	Inne choroby	Przewyżka urodz (Różnica między rubryką 3 i 7.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
1923 ogół.	754	3182	105	3287	10,2	1630	554	10	11	9	13	9	115	175	80	11	164	77	203	106	168	8	32	3	162	41	4	13	216	1552
1924 „	617	3081	89	3170	10,3	1572	566	8	5	16	16	14	162	181	74	8	131	53	125	104	130	9	34	6	142	42	3	13	296	1509
1925 „	718	3196	90	3286	11,6	1377	466	6	12	8	8	12	132	124	71	5	139	72	121	67	102	.	27	5	94	41	6	23	302	1819
1926 „	683	2891	101	2992	12,4	1670	554	10	41	2	19	13	209	199	78	19	129	85	173	87	127	2	32	8	134	47	11	18	227	1221
1927 I kw.	159	750	18	768	15,0	413	142	1	2	6	4	5	48	56	26	7	38	23	52	17	23	.	2	1	33	8	3	3	55	337
kwiecień	71	214	8	222	8,1	103	35	.	2	.	4	2	13	14	4	1	8	9	11	1	7	.	4	.	8	1	3	1	10	111

B. Miejscowy ruch ludności podług policyjnych za- i odmeldowań:

Rok kwartał i miesiąc	Przypływ: Polaków	Przypływ: Niemców	Przypływ: Innych	Przypływ: Razem	Odpływ: Polaków	Odpływ: Niemców	Odpływ: Innych	Odpływ: Razem	Ludności Przypływ = + Odpływ = —	Przeprowadzki wewnątrz okręgu miasta (Liczba osób)	W przemyśle i rzemiośle handlu i w ruchu transport: Przypływ	Odpływ	Różnica
1923 ogół.	13 353	775	168	14 296	8 411	1 461	166	10 038	+ 4258	15 547	4 859	3 326	+ 1533
1924 „	11 550	352	172	12 074	9 346	498	150	9 994	+ 2080	15 605	5 388	4 479	+ 909
1925 „	13 866	1009	291	15 166	10 062	1 835	220	12 117	+ 3049	17 274	6 205	5 027	+ 1 178
1926 „	11 916	1003	230	13 149	10 624	1 103	250	11 977	+ 1172	20 538	4 898	4 433	+ 465
1927 I kw.	3 237	251	62	3 550	2 785	245	36	3 066	+ 484	5 857	1 207	983	+ 224
kwiecień	1 401	75	10	1 486	1 155	82	16	1 253	+ 233	2 321	547	426	+ 121

C. Teraźniejsza liczba mieszkańców miasta Bydgoszczy:

	Polaków	Niemców	Innych	Razem	w tem Żydów
Podług spisu ludności z dnia **20. VI. 1925**	94,318	9 166	534	104 018	921
Procentualnie	90,7	8,8	0,5	—	0,9
Przewyżka urodzeń i różnica ruchu od 20. VI. 1925	+ 5,668	— 560	+ 104	+ 5212	+285
Zatem liczba mieszkańców dnia 1. V. 1927 r.	99,986	8,606	638	**109,230**	1206
Procentualnie	91,5	7,9	0,6	—	1,1

Bydgoszcz, dnia 31 maja 1927 r.

URZĄD STATYSTYCZNY.

Sprawozdanie Prezydenta miasta ze stanu i działalności Zarządu miasta Bydgoszczy za rok 1925.

(Ciąg dalszy)

Urząd Ubezpieczeń.

1. Ogólne.

Rok sprawozdawczy wykazał w porównaniu do roku 1924 na polu ubezpieczeń społecznych znaczną zwyżkę spraw załatwionych. Jak w poprzednim roku sprawozdawczym tak i w obecnym, Urząd Ubezpieczeń jest nadal bardzo absorbowany udzielania informacji interesentom w sprawach ubezpieczeń i to dlatego, że wielki procent obywateli pochodzi z innych dzielnic, a którym kwestja ubezpieczeń społecznych jest zupełnie nieznaną.

Rozporządzeniem Pana Wojewody z dnia 27. 11. 1924 r. na mocy § 39 O. U. zostali mianowani zastępcami przewodniczącego Urzędu Ubezpieczeń: kierownik Urzędu Opieki Społecznej A. Czarneckiego jako I zastępca i sekretarz miejski A. Kaczmarek jako II zastępca; wobec czego w roku sprawozdawczym urzędowali:

1) Prezydent miasta Dr. Śliwiński jako przewodniczący,

2) Radca miejski Muchowski jako decernent,

3) Kierownik Urzędu Opieki Społecznej A. Czarnecki jako I zastępca przewodniczącego,

4) Sekretarz miejski Kaczmarek jako II zastępca przewodniczącego.

Jako zastępców ubezpieczonych na posiedzenia Urzędu Ubezpieczeń powołano:

a) z grona pracodawców: mistrza budowy maszyn K. Lewandowicza i dyrektora fabryki Idźkowskiego.

b) z grona pracobiorców: ogrodnika F. Jagłę i kierownika Gozdziewicza.

Posiedzeń kolegjum Urzędu Ubezpieczeń odbyło się 3, na których rozpatrywano i powzięto uchwał

w sprawie renty inwalidzkiej	32
w sprawie renty wypadkowej	5
razem:	37

Rozstrzygano w powyższych wypadkach przeważnie spory o przyznanie wzgl. wstrzymanie renty z powodu niezaistnienia powodów i motywów z art. § 1255 O. U. wzgl. utraty prawa do renty.

Na posiedzeniach każdorazowo był obecny lekarz zaufany Ubezpieczalni Krajowej, radca zdrowia Dr. Ziętak.

W miejsce dotychczasowego dziennego zarobku miejscowego ustalono według § 149 O. U. następujące

Stawki dla ubezpieczonych:

niżej lat 16		od lat 16—21		ponad lat 21	
męskich zł	żeńskich zł	męskich zł	żeńskich zł	męskich zł	żeńskich zł
1,40	1,00	2,40	1,60	3,00	2,00

2. Ubezpieczenie na wypadek choroby.

Załatwiono jedynie sprawy wynikłe z art. 85, 76 i 100 d ustawy o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby.

W roku 1925 rozpatrywano 28 spraw spornych, wynikłych pomiędzy Zarządem Kasy Chorych a pracodawcą i wydano odpowiednie uchwały. Pozatem Urząd Ubezpieczeń w bardzo licznych wypadkach pośredniczył pomiędzy Kasą Chorych i ubezpiecznemi, którzy w sprawie wypłaty zasiłku, uznania członkostwa itd. odnosili się z ustnem zażaleniem do tut. Urzędu.

3. Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków.

W sprawach spornych z Ubezpieczalnią Krajową załatwiono 22 wnioski w myśl § 1591—95 i w 6 wypadkach w myśl § 1600—1605 O. U.

W sprawie ubezpieczenia czynności przy utrzymywaniu pojazdów i zwierząt do jazdy wierzchem posiadanych a nie w celach przemysłowych, ściągnięto od właścicieli w roku sprawozdawczym 130 wykazów i załatwiono z tąd wynikłą korespondencję. Dla Zakładu Ubezpieczeń przy budowl. spółce zawodowej dla prac podziemnych ściągnięto od prywatnych budowniczych mniejwięcej 170 wykazów.

Pozatem załatwiono rozmaite dodatkowe dochodzenia do poprzednio wymienionych ubezpieczeń jak i dla poszczególnych sekcji Zakładu ubezpieczeń od wypadków w rolnictwie.

4. Ubezpieczenie inwalidzkie i na starość.

W roku sprawozdawczym przyjęto i opracowano następujące wnioski, których liczba w stosunku do roku 1924 znacznie się powiększyła:

o rentę inwalidową	142
o rentę starości	106
o rentę wdowią	59
o rentę sierocą	39
o leczenie szpitalne	1
o grosz wdowi	1
Razem:	348

W 35 wypadkach nie przyjęto wniosków z powodu utraty prawa do renty.

Sprawy sporne tyczące obowiązku ubezpieczenia inwalidzkiego rozstrzygnięto w 5 wypadkach wzgl. nastąpiło obustronne uznanie (§ 1459 O. U.)

5. Wydawalnia kart kwitowych.

Mieszcząca się w Urzędzie Ubezpieczeń wydawalnia kart ubezpieczeniowych wystawiła w roku 1925:

nowych kart	5.989
zamieniono	11.058
Razem:	17.047

t. j. w stosunku do roku 1924 wydano mniej około 2.000 kart. Zniżka tłomaczy się wielkiem bezrobociem i nieczynnością fabryk, tartaków i innych warsztatów pracy.

Na częste skargi pracobiorców z powodu nieopłacania składęk lub bezprawne wstrzymanie kart kwitowych przez pracodawcę Urząd Ubezpieczeń poczynił każdorazowo dalsze zarządzenia w myśl istniejących przepisów.

6. Ubezpieczenie urzędników prywatnych.

Przyjęto wzgl. spisano wniosków o przyjęcie do powyższego ubezpieczenia i wydano kart kwitowych razem 1049.

7. Różne.

Dla Wyższego Urzędu Ubezpieczeń w sprawach spornych przeprowadzono na miejscu w kilku wypadkach dodatkowe dochodzenia.

Dalej Urząd Ubezpieczeń załatwił dla Ubezpieczalni Krajowej zlecenia jak przymusowe ściąganie grzywn i zaległości, wielką ilość sprostowań kart kwitowych i wiele innych spraw.

Dziennik wykazywał na końcu roku 1900 spraw.

W Urzędzie jest czynny 1 sekretarz i 1 registrator.

W wydawalni kart kwitowych zatrudnia się 1 siłę pomocniczą. Dziennik wykazuje na końcu roku 1.850 spraw.

Urząd Szkolny.

Biura Urzędu Szkolnego mieszczą się przy ul. Długiej 58, I piętro.

Decernentem Urzędu Szkolnego jest ks. radca i dyrektor Filipiak, a kierownikiem Feliks Buczkowski.

Personel biurowy Urzędu składa się z 8 osób w tem: 1 urzędnika etatowego VIII grupy, 1 urzędnika etatowego X grupy, 5 sił kontraktowych od XII—XIV i 1 praktykanta biurowego.

W roku 1925 wpłynęło do urzędu i załatwiono 7.100 spraw. Oprócz tego wystawiono różnych świadectw, poświadczeń i upomnień około 3.500, do 15.000 pokwitowań w podwójnem wykonaniu.

W tym roku ściągnięto przez Urząd Szkolny i wpłacono do Głównej Kasy Miejskiej czesnego i opłat szkolnych, a mianowicie:

W gimnazjum im. M. Kopernika	71.726.88 zł.
„ gimnazjum żeńskiem	128.407.27 „
„ Miejskiej Szkole Handlowej	18.520.35 „
„ szkołach wydziałowych	54.873.50 „
„ szkole kupieckiej dokształcającej	1.626.70 „
Razem:	275.154.70 zł.

W roku 1925 przeniesiono szkołę przemysłowo-dokształcającą z gmachu państw. szkoły przemysłowej przy ul. Św. Trójcy do gmachu miejskiego przy ul. Chwytowo 12, gdzie odbywa się nauka całodzienna, a na lekcje popołudniowe i wieczorne oddano po kilka klas w 3 szkołach powszechnych t. j. w Dworcowej, Ks. Piramowicza i im. H. Sienkiewicza.

W polskich szkołach powszechnych zaprowadzono z nowym rokiem szkolnym język niemiecki i to od piątej klasy począwszy.

Stan budynków szkolnych jest dobry, tylko pewna część ubikacji i sal szkolnych według orzeczenia lekarza powiatowego winna być odnowiona.

W roku sprawozdawczym uruchomiono 3 łazienki dla dzieci szkół powszechnych i to w szkołach: Nowodworskiej, Św. Trójcy i im. H. Sienkiewicza, przez co przyczyniono się bardzo do podniesienia stanu higjenicznego dzieci.

Sprawa prezentowania szkół powszechnych jeszcze leży w Ministerstwie i nie jest ostatecznie załatwioną.

Istnienie nadal szkół wydziałowych miasto podtrzymało i zobowiązało się płacić ⅓ poborów nauczycielskich do Kasy Skarbowej i 15% dodatku komunalnego.

Ogólny stan zdrowia dzieci szkolnych jak w szkołach powszechnych, tak w średnich zakładach naukowych był dobry. Stwierdzono tylko słabe odżywianie dzieci w domach. Aby temu zaradzić i przyjść z pomocą, Rada Miejska na rok 1926 podwyższyła sumę na dożywianie dzieci szkolnych z 6.000 na 12.000 zł.

Szkół powszechnych jest 27 i 1 szkoła dla dzieci upośledzonych i słabo rozwiniętych. Podług stopnia organizacyjnego jest 5 szkół jednoklasowych, 2 trzyklasowe, 2 czteroklasowe, 1 pięćklasowa, 4 sześcioklasowe i 13 siedmioklasowych.

Ilość nauczycieli w szkołach powszechnych i miejskich średnich załadach naukowych w końcu 1925 roku przedstawia się następująco:

Lp.	Nazwa szkoły	Ilość nauczycieli etatowych	Sił tymczasowych i doch.	Razem
1.	Gimnazjum im. Kopernika	5	13	18
2.	„ żeńskie	15	12	27
3.	Miejska Szkoła Handlowa	2	10	12
4.	2 szkoły wydziałowe	28	14	42
5.	27 szkół powszechnych	93	105	198
	Razem:	143	154	297

Frekwencja uczniów w dniu 31. XII. 1925 roku:

a)	Gimnazjum im. M. Kopernika	366
b)	„ humanistyczne żeńskie	660
c)	Miejska Szkoła Handlowa	280
d)	Szkoły wydziałowe	1458
e)	„ powszechne	8826
		11500

Bibljoteka Miejska.

W roku 1925 powiększuł się księgozbiór Bibljoteki Miejskiej o 1.742 dzieła (2.408 tomów).

Z darów	dzieł	732	tomów	1246
Z kupna	„	678	„	820
Zam. dubl.	„	136	„	146
Dopisane do sygn.	„		„	
(Dalsze ciągi)	„	196	„	196
	dzieł	1.742	tomów	2.408

W roku 1925 złożyło 205 ofiarodawców na rzecz Biblioteki 732 dzieła (1246 tomów).

Z tych znaczniejsze dary złożyli:

Dr. Tadeusz Chmielarski, wiceprezydent miasta Bydgoszczy	42 tomy
Instytut Wydawniczy „Bibljoteka Polska“ w Bydgoszczy	115 „
„ „ „ „ w Warszawie	42 „
Ksiąnica Polska T. N. Sz. W. (Atlas) we Lwowie	40 „

Ilość dzienników w roku 1925:

	Polskie	Niemieckie	Francuskie	Esperanto	Razem
z kupna	8	—	—	—	8
z darów	4	1	1	1	7
	12	1	1	1	15

Ilość czasopism w roku 1925:

	Polskie	Niemieckie	Francuskie	Razem
z kupna	14	8	1	23
z darów	36	12	1	49
	50	20	2	72

Dubletów przybyło w roku 1925 500 tomów

Ilość czytelników i wydanych dzieł w pracowni naukowej:

Do Pracowni Naukowej uczęszczało 1.111 osób

Wypożyczano	na miejscu	tomów	902
„	„ „	roczników	18
„	„ „	zeszytów	649
„	z książnicy	tomów	640
„	„ „	roczników	230
„	„ „	zeszytów	2

Korzystało z wypożyczalni Bibljoteki w roku 1925:

w miesiącu:	mężczyźn:	kobiet:
stycznia	300	313
lutym	250	355
marcu	501	330
kwietniu	305	320
maju	340	346
czerwcu	220	273
lipcu	214	250
sierpniu	325	250
wrześniu	160	188
październiku	—	—*
listopadzie	470	301
grudniu	305	307
	3.390	3.233

*) W październiku z powodu dorocznej rewizji Bibljoteka była zamknięta.

Nowych czytelników przybyło 321 osób. — Z wypożyczalni wydano do użytku czytelnikom 9.400 tomów

Wyszczególnienie wydanych z wypożyczalni książek:

w miesiącu:	
styczniu	955 tomów
lutym	920 „
marcu	1158 „
kwietniu	875 „
maju	895 „
czerwcu	650 „
lipcu	638 „
sierpniu	742 „
wrześniu	472 „
do przeniesienia:	7.305 tomów

z następujących działów:	
Filologja i ogólne	258 tomów
Teologja	24 „
Prawo	91 „
Polityka	137 „
Medycyna	144 „
Matematyka i Przyroda	363 „
Ekon. Techn.	247 „
Historja	359 „
Dysertacje	6 „
do przeniesienia:	1.629 tomów

z przeniesienia:	7.305	tomów
październiku	—	„
listopadzie	1195	„
grudniu	900	„
	9.400	tomów

z przeniesienia:	1 629	tomów
Geografja	180	„
Filozof. Pedag.	519	„
Sztuka	116	„
Inna	6.956	„
	9.400	tomów

Budżet Bibljoteki Miejskiej na rok 1925:

a) zwyczajny:		b) nadzwyczajny:	
w dochodach	1.015,— zł.	w dochodach	— zł.
w rozchodach	48 090,— zł.	w rozchodach	2.007,— zł.
a zatem z dopłatą	47.075,— zł.	a zatem z dopłatą	2.007,— zł.

Ogólna zatem dopłata wynosi 49082,— zł.

W roku 1925 przyznało Ministerstwo Oświaty Bibljotece Miejskiej dwukrotny zasiłek na zakup maszyn intoligatorskich:

dnia 19. I. 1925 r.	1000,— zł.
dnia 5. X. 1925 r.	1000,— zł.
Razem	2000,— zł.

Rzeczywisty rozchód w roku 1925	59.806,93 zł.
Rzeczywisty dochód w roku 1925	2 455,57 zł.
Ogólna dopłata wynosi zatem	57 351,36 zł.

W skład urzędników Bibljoteki Miejskiej wchodzą w roku 1925: Dyrektor p. Dr. Witold Bełza, wicekustosz p. Dr. Teodor Brandowski, sekretarka p. Marja Wierzbicka, funkcjonarjuszki pp Podczaska, Kużajówna, Łukaszewska Kopaniakowa, Jakubowska; Woźny: Sikorski Paweł. Pomocnik woźnego: Karowski Piotr*). Posłańcy: Wróblewski Hubert, Wróblewski Stefan, Gierszewski Antoni**).

*) W lipcu 1925 został p. Karowski przeniesiony jako woźny do Bibljoteki Ludowej.

**) W lipcu 1925 został p. Gierszewski zwolniony, lecz w wrześniu przyjęty jako pomocnik do introligatorni.

W skład urzędników introligatorni Bibljoteki Miejskiej wchodzą: kierowniczka introligatorni p. Malinowska i pomocnica w introligatorni p. Dobrowolska.

Bibljoteka Ludowa.

w miesiącu czytało	mężczyn	kobiet
styczniu	460	720
lutym	476	664
marcu	428	500
kwietniu	401	590
maju	465	504
czerwcu	341	650
lipcu	420	670
sierpniu	364	682
wrześniu	301	682
październiku	69	136
listopadzie	401	540
grudniu	416	780
Razem:	4.542	7.118

Książek podano czytelnikom do użytku:

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
2278	2356	2608	2625	2775	2459	2416	2352	2212	595	2336	2960

Ogólna suma: 27.972 tomy.

Nowych abonentów zapisało się w roku 1925: dorosłych 197 osób, młodzieży i dzieci 71. — Wpisano do inwentarza: dzieł 770, tomów 964. Z kupna pochodzi 771 tomów, z darów 193 Dary pochodzą od: prof. Wolskiego z Warszawy 23 tomy, z Bibljoteki Miejskiej 117 tomów, reszta tomów od osób prywatnych.

Budżet Bibljoteki Ludowej przedstawia się następująco:

dochód	37,72 zł.
rozchód	9.455,99 zł.
deficyt	9.418,27 zł.

Do składu urzędników Bibljoteki Ludowej należą: funkcjonarjuszki pp. Helena Rościszewska, Wacława Breitenwaldówna; woźny: Piotr Karowski, pomocnik woźnego: Ignacy Wróblewski.

Liczba wypożyczonych książek w roku 1925 wynosi:

dla dorosłych (w r. 1924 6 672 t.)	10.562	tomów książek polskich
dla dorosłych (w r. 1924 6.742 t.)	9.191	tomów książek niemieckich
dla młodzieży i dzieci (w r. 1924 5.535 t.)	8.015	tomów książek polskich
dla młodzieży i dzieci (w r. 1924 1.136 t.)	204	tomy książek niemieckich
Razem	27.972	tomy.

Muzeum Miejskie.

W ciągu roku 1925 urządzono następujące wystawy sztuki:

1) 15 stycznia nastąpiło otwarcie wystawy obrazów Wojciecha Podlaszewskiego z Gniezna.

2) 8 marca otwarto wystawę obrazów bydgoskiego malarza Franciszka Sieńskiego.

3) 19 kwietnia nastąpiło otwarcie wystawy statystycznej Miejskiego Urzędu Statystycznego.

4) 14 maja otwarcie wystawy obrazów Alberta Taljańskiego, nauczyciela rysunków Gimn. im. Kopernika w Bydgoszczy.

5) 21 czerwca otwarcie wystawy plakiet, medali i rzeźb prof. Wysockiego z Poznania.

6) 26 sierpnia otwarcie wystawy kilimów z pracowni w Glinianach (wschodnia Małopolska).

7) 8 listopada otwarcie wystawy obrazów i rzeźb Poznańskiego Stowarzyszenia Artystów Plastyków „Świt", na którem wygłosił przemówienie o celach Muzeum Miejskiego i kierunku malarskim, reprezentowanym przez „Świt" dyrektor Muzeum.

8) 20 grudnia otwarto wystawę obrazów ś. p. M. A. Piotrowskiego, która skupiła dzieła nadesłane przez członków rodziny zmarłego i Tow. Naukowe w Poznaniu. Otwarcia wystawy dokonał Pan Prezydent miasta, przemówienia wygłosili: prezes Tow. Miłośników miasta Bydgoszczy i dyrektor Muzeum.

Dary.

Dnia 12 kwietnia zakupił p. Leon Figiel w Bydgoszczy dla Muzeum obraz **Józefa Brandta** „Epizod z wojny szwedzkiej". Dnia 20 maja p. Kazimierz Gozimierski z Poznania ofiarował szkic ołówkowy do kompozycji historycznej **Jana Matejki,** a firma F. Jaworski i K. Witecki w Bydgoszczy darowała do zbiorów przyrodniczych Muzeum okaz **pancernika,** zaś p. L. Sosnowski w Bydgoszczy **kapelusz afrykański** do zbiorów etnograficznych. W październiku ks. proboszcz Klein z Czeszewa darował szereg **papierowych pieniędzy** i pracę graficzną malarza

Wischke przedstawiający kościół N. P. Marji w Gdańsku. Dnia 6 listopada p. Bronisław Szulc z Bydgoszczy darował do zbiorów przedhistorycznych złamaną **pokrywę urny** oraz część **sztyletu** z epoki halsztackiej. W listopadzie dyrektor Muzeum przyniósł z Warszawy akwarelowy obraz Aleksandra Orłowskiego (Jamszczyk w Petersburgu) dar, o który wystarał się od p. Ministra Perłowskiego, Pan Prezydent miasta za bytności swojej w Rzymie. W listopadzie również p. Uhma z Czerniakowa pod Krakowem nadesłała **album litograficzny** Bortynowskiego, wydawnictwo obecnie zupełnie wyczerpane. W tym samym miesiącu p. Pankowiak z Bydgoszczy darował jedną **monetę Zygmunta III** oraz **bagnet francuski** i **granat ręczny.** Dnia 14 grudnia p. Thierlingowa z Pelplina ofiarowała kilka szkiców ś. p. M. A. Piotrowskiego. Dnia 21 grudnia p Trojanowska, artystka Teatru Miejskiego darowała **ludowe hafty serbskie.** Zaś p. Tylz za pośrednictwem ks. Kleina darowała stułę masońską.

Depozyty.

W kwietniu 1925 r. oddał w krótkotrwały depozyt **trzy obrazy Rembowskiego** p. prof. Malewski; w październiku Sąd Okręgowy w Bydgoszczy zdeponował sztućce srebrne z imionami Zygmunta Augusta (6 łyżek, 6 widelców, 6 noży); p. Wojciechowski z Bydgoszczy zdeponował jeden **medal Ludwika XVI,** jeden **medal amerykański,** jedną **monetę niemiecką,** jedną **monetę papieską** z roku 1870. Dnia 29 października p. kapitan Czarnota-Bojarski z Bydgoszczy zdeponował jeden **bilet kasowy polski** z roku 1794. Dnia 1 grudnia p. Mieczysław Orchowski z Bydgoszczy zdeponował **drewniany zegar empirowy** i **figurkę Chrystusa wyrobu ludowego;** dnia 14 grudnia p. Gontarska zdeponowała obraz **Bojakowskiego** „Grób Agamemnona", a p. Ciszewicz oddał w krótkotrwały depozyt jeden obraz **Malczewskiego** i jeden **Kotarbińskiego.** Również w grudniu p. L. Bieńkowska z Krakowa zdeponowała obraz **J. Malczewskiego** „Fantastyczna głowa kobieca". Dr. T. Dobrowolski zdeponował obraz **A. Olesia** „zima" i **własny** „aleja w parku".

W październiku Dyrekcja Muzeum rozesłała do wszystkich niemal artystów polskich pisma z prośbą o zgłaszanie swych dzieł w formie depozytów lub darów. Akcja ta wydała dość znaczne rezultaty, gdyż Muzeum otrzymało tą drogą następujące dzieła:

Ludomir Ślendziński, prof. Wydziału sztuk pięknych na Uniwersytecie Wileńskim zdeponował: portret księdza, portret żony i jeden pejsaż. Pan Wacław Wąsowicz z Warszawy zdeponował duży olejny obraz „Pochód Huculów". Pani Trzcińska-Kamińska z Warszawy zdeponowała swoją rzeźbę „biust lotnika". Pan A. **Oleś** z Krakowa zdeponował olejny obraz „wiosna", **K. Pochwalski** z Krakowa zdeponował 3 swoje prace: głowę dziewczęcia, Notre Dame i pejsaż z Poronina. Pozatem Muzeum otrzymało szereg zgłoszeń, którycyh dotychczas nie zdążono jednak zrealizować.

Zakupy.

Na skutek starań Dyrekcji Muzeum uzyskano z Ministerstwa W. R. i O. P. 2.000 zł subwencji. Dzięki temu Muzeum zakupiło następujące obrazy: W. Weissa „półakt", T. Aksentowicza „portret kobiecy" pastela, Stefana Popowskiego „Ruczaj", A. Olesia „Dawne mury Krakowa" (akwarela) i trzy litografje, W. Gosiennieckiego tekę litografij kościołów drewnianych i jedną litografję barwną. Z budżetu Muzeum zakupiono też jeden obraz olejny **L. Dołżyckiego** „Głowa dziewczynki". W październiku zakupiono dla Muzeum aparat fotograficzny 13×18 potrzebny do zdjęć objektów muzealnych w celach inwentaryzacji i propagandy.

Varia.

W celach propagowania idei muzealnej w Bydgoszczy oraz centralizowania (o ile możności) ruchu artystycznego w Muzeum, Dyryekcja Muzeum pomieszczała w dziennikach szereg odpowiednich artykułów oraz brała udział w ruchu odczytowym. Ks. Klein wygłaszał odczyty o mennicy bydgoskiej oraz dziale numizmatycznym w Muzeum, jak również pisywał na ten temat w dziennikach. Obecny dyrektor Muzeum w związku z jubileuszem śp. M. Piotrowskiego wygłosił odczyt o malarstwie polskiem w XIX. wieku; pomieszczał również dokładne sprawozdania o zbiorach Muzeum w Dzienniku Bydgoskim, Kurjerze Krakowskim, Głosie Pomorskim i w Świecie.

Dyrekcja Muzeum rozpoczęła również pertraktacje celem uzyskania reszty zbiorów „Historischen Vereines für den Netzedistrikt“ znajdujących się obecnie w „Kaiser-Friedrich Muzeum“ w Berlinie.

Wydział Miejski.

W roku sprawozdawczym wpłynęło 239 spraw i to:

1. 126 spraw dot. nieszczęśliwych wypadków w rolnictwie i pobierania opłat na rzecz Poznańskiego Zakładu Ubezpieczeń od wypadków w Rolnictwie.

2. 81 spraw dot. udzielania koncesji na sprzedaż napoji alkoholowych i bezalkoholowych, urządzania przedstawień artystyczno-literackich, sprzedaż trucizn. W liczbie 81 spraw było 38 wniosków a mianowicie:
   a) 12 wniosków o koncesje na sprzedaż napoji alkoholowych, które to wnioski przekazano do załatwienia Wielkopolskiej Izbie Skarbowej w Poznaniu.
   b) 21 wniosków o koncesje na wyszynk napoji bezalkoholowych, z których załatwiono 20, w tej liczbie 16 przychylnie, 4 odmownie;
   c) 3 wnioski o koncesje na sprzedaż trucizn, z których załatwiono 1, udzielając zezwolenia;
   d) 2 wnioski o koncesje na urządzanie przedstawień artystyczno-literackich, z których załatwiono 1 przychylnie i 1 odmownie.

3. 7 spraw dot. wspierania ubogich (wykonania opieki społecznej) a mianowicie:
   a) 2 wnioski Związków Ubogich o przelanie kosztów wsparcia na osoby zobowiązane do utrzymania.
   b) 1 wniosek Związku Ubogich o przekazanie opieszałego robotnika do przymusowego zakładu pracy, który to wniosek oddalono.

4. 25 spraw ogólno-administracyjnych.

Posiedzeń Wydziału Miejskiego odbyło się 4 i to z udziałem p. radcy miejskiego Tabeau jako przewodniczącego w zastępstwie oraz pp. radców miejskich Sentkowskiego, Milcherta i Dzionary jako członków.

Urząd Rozjemczy dla spraw najmu.

Dziennik registratury Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu na rok 1927 notuje 634 spraw, z tych czysto procesowych 523, reszta różnych czyli 111.

Przez właścicieli domów podano 235 spraw, przez lokatorów 288.

Z 523 spraw procesowych załatwiono:

orzeczeniem	443
ugodowo w terminie	22
cofnięto	33
odroczono na r. 26	25
razem:	523

Posiedzeń Urzędu Rozjemczego dla spraw najmu w roku 1925 było razem 67, czyli 2 posiedzenia tygodniowo, przeciętnie po 8—9 spraw na jedno posiedzenie.

W rozprawach przewodniczyli:

Przewodniczący Urzędu p. radca dr. Jasiński 49 razy;

I. zastępca przewodniczącego p. adwokat dr. Łasiński 12 razy;

II. zastępca przewodniczącego p. adwokat dr. Budzyński 6 razy.

Rozprawiano nad sprawami sporno-mieszkaniowemi, jak ustaleniem czynszu podstawowego, zapłaceniem zaległego czynszu i świadczeń, częściowo eksmisjami itp.

Sąd Przemsyłowy i Kupiecki.

Sądy Przemysłowy i Kupiecki i kancelarja tychże znajdują się w gmachu urzędowym przy ul. Jana Kazimierza nr. 3, II. piętro w ubikacjach Urzędu Przemysłowego.

Pierwszym Przewodniczącym Sądów Przemysłowego i Kupieckiego w roku 1925 był p. radca miejski Tabeau, zaś drugim Przewodniczącym od 1. 8. 25 r. do 14. 11. 25 r. adwokat p. dr. Łasiński, a od 17. 11. 25 r. do końca roku sędzia pow. Felcyn.

Sekretarzem Sądów był do 1. 12. 25 r. funkcjonarjusz Lemański, następnie od 1. 12. 25 r. do końca roku asyst. miejski Sobaciński.

Rozprawy odbywały się w sali posiedzeń Urzędu Przemysłowego zazwyczaj dwa razy w tygodniu, we wtorki i piątki.

Posiedzeń było w roku 1925 ogółem 97: z tych Sądu Przemysłowego 63, a sądu Kupieckiego 34.

Wpłynęło ogółem 423 skarg, a mianowicie:
a) do Sądu Przemysłowego 311,
b) do Sądu Kupieckiego 112,

w tem ze strony pracodawców 2, a ze strony pracobiorców 421.

Skarżono przeważnie o zaległy zarobek, wzgl. płacę, o odszkodowanie, za nieotrzymanie lub prawnie przepisanego czasu wypowiedzenia, jakoteż o odszkodowanie za zwolnienie z pracy bez wypowiedzenia przy braku ważnego powodu.

Pozatem przedmiotem procesów było żądanie wystawienia świadectwa pracy wogóle lub w tekście, odpowiadającym wymogom prawnym; o odszkodowanie za samowolne porzucenie pracy itd.

Z wyżej wymienionych spraw załatwiono:

w Sądzie Przemysłowym:

a) 31 spraw ugodą;
b) 56 spraw wyrokiem;
c) 50 spraw wyrokiem zaocznym;
d) 25 spraw przez cofnięcie skargi;
e) 24 spraw przez oddalenie skargi z powodu niekompetencji Sądu;
f) 44 spraw w inny sposób np.: przez ugodę pozasądową; uchwałę, że sprawa ma spoczywać aż do zgłoszenia się strony wzgl. przerwanie postępowania ze względu na zarządzoną upadłość nad majątkiem oskarżonego.

Rozprawiano zatem w Sądzie Przemysłowym nad 230 sprawami, reszta tj. 81 spraw pozostaje jako niezałatwiona na rok przyszły.

W Sądzie Kupieckim:

a) 9 spraw ugodą;
b) 13 spraw wyrokiem;
c) 22 spraw wyrokiem zaocznym;
d) 3 spraw przez uznanie pretensji;
e) 16 spraw przez cofnięcie skargi;
f) 7 spraw przez oddalenie ze skargą z powodu niekompetencji Sądu;
g) 18 spraw w inny sposób n. p. ugodą pozasądową; przez uchwałę, że sprawa ma spoczywać aż do zgłoszenia się powodu, przerwanie postępowania ze względu na zarządzoną upadłość.

Rozprawiano zatem w Sądzie Kupieckim nad 88 sprawami, reszta t. j. 24 spraw pozostaje jako niezałatwiona na rok przyszły.

Ponadto załatwiono zaległych spraw z roku 1924 Sądu Przemysłowego 66, Sądu Kupieckiego 42.

Odwołań do Sądu Okręgowego wpłynęło ogółem 18.

Oprócz podanych powyżej spraw załatwiono rozmaite inne sprawy administracyjne, jak korespondencje z innemi urzędami.

Dziennik Sądów Przemysłowego i Kupieckiego na rok 1925 wykazuje 809 liczb bieżących.

(Ciąg dalszy nastąpi w następnym numerze).